CU PRIVIRE LA PRONUNŢAREA CORECTĂ A LIMBII RUSE

DE

S. BUCIUM

LECTOR LA INSTITUTUL MAXIM GORCHI

I. V. Stalin, în geniala sa lucrare «Marxismul şi problemele lingvisticii», ne învaţă că funcţia principală a limbii este de a servi ca mijloc de comunicare între oameni, ca instrument pentru schimbul de idei în societate. Această funcţie limba şi-o poate îndeplini numai atunci când cei care o folosesc stăpânesc fondul principal de cuvinte şi structura gramaticală a limbii respective.

In predarea limbii ruse însă, profesorul trebue să acorde o mare atenţie şi problemei pronunţării corecte a sunetelor limbii ruse. Numai învăţând să pronunţe corect ruseşte, elevii vor învăţa să asculte şi să înţeleagă limba rusă şi se vor putea face ei înşişi înţeleşi în această limbă, deci vor ajunge să folosească limba rusă ca un mijloc de comunicare, ca un instrument de luptă şi desvoltare.

Fonemele[1] limbii ruse şi limbii române se aseamănă în multe privinţe. Profesorul de limbă rusă se poate baza pe asemănarea care există între o serie de foneme ruseşti şi româneşti şi, pornind de aici, să arate totodată cum se deosebeşte pronunţarea fonemelor ruseşti de pronunţarea celor româneşti.

Să luăm de pildă sunetul rusesc ы. El este mult mai apropiat de sunetul românesc *î* (comparaţi: был, дым, высь — *bâtă, dâmb, vârf)* decât de sunetul *ă (bătea, dădea, văratic)*.

Opoziţia consoanelor muiate şi nemuiate este foarte importantă nu numai pentru limba rusă, ci şi pentru limba română. Amândouă folosesc consoanele muiate şi nemuiate ca foneme diferite, pentru a deosebi sensul şi formele

[1] Fonemele unei limbi sunt sunetele limbii respective privite sub aspectul lor social, adică sub aspectul însuşirii lor de a distinge între ele cuvintele şi formele gramaticale.

BDD-A10180 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:51 UTC)

cuvintelor. Profesorul trebue să arate că de pronunţarea corectă a consoanelor muiate şi nemuiate depinde deseori faptul ca spusele noastre să fie înţelese de cei cărora le sunt adresate.

Astfel, în perechile de cuvinte:

vrem (a vrea) — *vremi*[1] (una din formele de plural ale substantivului *vreme*)	стал стать	(trectulul verbului)
cep (substantiv masc. sing.) — *cepi* (plur. subst. fem. *ceapă*)	сталь жест	(substantiv fem.) (subst. masc.) жесть (subst. fem.)
scriem (pers. I plur. prez. indic.) — *scrie-mi* (imperativ + pronume)	удар	(subst. masc.) ударь (imperativul verbului ударить).

— opoziţia consoanelor finale muiate şi nemuiate seveşte pentru a deosebi sensul cuvintelor (uneori deosebirea semantică fiind însoţită de una gramaticală).

Opoziţia consoanelor muiate şi nemuiate poate servi şi pentru a deosebi formele gramaticale ale unuia şi aceluiaşi cuvânt:

Sing.: *elev, lup, corb, pom, bun*	Pers. III sing. prez.: помнит, веселит, беспокоит, благодарит, винит
Plur.: *elevi, lupi, corbi, pomi, buni*	Inf.: помнить, веселить, беспокоить, благодарить, винить
Pers.: I sing. prez.: *cultiv, încep, chem, îndemn, scutur*	Pers. III plur.: блеснут, прыгнут, двинут, дрожат, слышат
Pers.: II sing. prez.: *cultivi, începi, chemi, îndemni, scuturi*	Inf.: блеснуть, прыгнуть, двинуть, дрожать, слышать

Recurgând la asemenea exemple pentru a sublinia asemănarea dintre fonemele ruseşti şi româneşti, profesorul trebue să arate şi deosebirea dintre ele. Astfel, înmuierea consoanelor finale este mult mai puternică în limba rusă decât în limba română [(comparaţi: боль — *boli*, теперь — *scuturi*, двинь — *aduni*). Pentru a obţine o înmuiere mai puternică a consoanelor, este necesară o articulaţie mai energică a limbii spre palat, odată cu pronunţarea consoanei respective. In limba română, înmuierea mai accentuată a consoanelor există în interiorul cuvântului. Astfel, pronunţarea consoanelor muiate din cuvintele: *leac, mea, neam, dreagă* este destul de apropiată de pronunţarea consoanelor muiate din cuvintele: для, мясо, няня, ряд (comparaţi, dimpotrivă, cuvintele: дядя

[1] Litera finală *i* are în aceste cazuri acelaşi rol ca semnul moale (ь) în grafia rusă, — acela de a arăta că sunetul precedent (consoana) este muiat.

BDD-A10180 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:51 UTC)

— *să dea)*. Inmuierea consoanelor înaintea vocalei *i* este mult mai slabă în limba română decât în limba rusă (comparaţi cuvintele липа — *linişte*, никто — *nimeni*, тихий — *tineri)*. Şi mai mare e deosebirea dintre gradul de înmuiere a consoanelor ruseşti şi româneşti înaintea vocalei *e* (лень — *leneş*, мера — *mere*, бедный — *beci*).

Comparând fonemele limbii ruse şi limbii române, profesorul trebue însă să se ferească de a atribui limbii ruse sau române fenomene ce nu sunt proprii limbii respective. Astfel, în limba română, există fenomenul asurzirii consoanelor sonore, ca de exemplu în cuvintele: *obşte, subţire, subsuoară* (se pronunţă: *opşte, supţire, supsuoară)*.

Alteori, spre deosebire de limba rusă, consoanele sonore finale în limba română nu devin surde, ci sunt folosite pentru a deosebi cuvinte diferite: *când — cânt, drag — drac, crab — crap* etc.

Un fenomen al limbii ruse, pe care deseori îl ocolesc în explicaţiile lor nu numai profesorii noştri, ci şi manualele noastre de limba rusă, este consoana «iot» (în transcripţie se notează deobicei *j*). «Iot» este un sunet apropiat de vocala *i*, dar la pronunţarea lui limba se ridică mai mult spre palat decât la rostirea vocalei *i*, astfel încât se produce frecarea aerului între limbă şi palat. Acest sunet există şi în limba română şi profesorul poate folosi acest lucru pentru a obţine ca elevii să-l pronunţe just dela bun început. In caz contrar, elevii vor reuşi să pronunţe greşit un mare număr de cuvinte ruseşti.

In limba rusă «iot» trebue pronunţat atunci când — grafic — cuvântul începe cu я, е, ё, ю, (яма, есть, ёлка, юг) sau când, în interiorul cuvântului, înaintea acestor sunete se află o vocală sau unul din cele două semne despărţitoare —ь sau ъ (моя, поел, поёт, стою; семь, съезда, пьёт, бью). Greşala pe care obişnuit o fac elevii noştri este de a-l omite pe «iot»; alteori elevii, în locul lui «iot», pronunţă vocala *i*.

Mai uşor obţinem pronunţarea corectă a lui «iot» la începutul cuvântului.

Profesorul poate arăta că «iot» urmat de vocalele *a, e, o* sau *u* trebue pronunţat la începutul cuvântului la fel ca în cuvintele româneşti: *iarnă, iarbă, iepure, ieri, iobag, iute, iubire* etc.

O greutate mai mare o prezintă pentru elevi pronunţarea corectă a lui «iot» în interiorul cuvântului. Pentru a învinge această dificultate, profesorul poate propune elevilor să pronunţe consoane urmate de «iot» la fel ca în cuvintele româneşti: *bietul, fierbe, miel, piele, piatră, viaţă* etc.

O altă dificultate întâmpinată de elevi o constitue pronunţarea fonemului rusesc «х», care nu corespunde în totul fonemului românesc *h* (comparaţi: хор — horă, хан — han). Fonemul *h* este o laringală rezultată din frecarea aerului ieşit din plămâni de pereţii laringelui, în timp ce fonemul «х» este o velară (frecarea se produce între partea posterioară a limbii şi vălul palatului). Deaceea elevii noştri pronunţă deobicei cuvinte ca: хвалить, хвост, хранить cu omiterea aproape completă a primului fonem (’валить, ’вост, ’ранить).

BDD-A10180 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:51 UTC)

Profesorul trebue să atragă atenţia elevilor asupra deosebirii dintre fonemele x şi *h*, arătând că fonemul x se apropie de sunetul pronunţat în unele cuvinte româneşti ca *arhaic*, *tarhat*, *odihnă*, *tihnă* etc.

In predarea limbii ruse trebue acordată o importanţă deosebită accentului. Şi aici ne putem baza pe o asemănare între limba rusă şi limba română, asemănare ce constă în faptul că atât în limba rusă cât şi în limba română accentul este liber, nefixat (nelegat de o anumită silabă) şi mobil (poate trece de pe o silabă a cuvântului respectiv pe alta). Şi aici profesorul de limba rusă poate recurge la comparaţia cu limba română, pentru a arăta ce importanţă are locul accentului în cuvânt. Astfel, accentul poate folosi la distingerea cuvintelor şi fonemelor lor: мою/мыть/—мою (pronume), *acele* (ac) — *acele* (pronume); плачу/плакать/—плачу/платить, *nota* (subst.) — *nota* (verb); село/сесть/ — село (subst), *copii* (copie) — *copii* (copil); кругом (adverb), кругом (cazul instrum. al subst. круг); *adună* (prez.) — *adună* (perf. simplu).

Accentul în limba rusă se caracterizează însă printr'o putere centralizatoare mult mai mare decât accentul limbii române, ceea ce duce în limba rusă la fenomenul reducţiei vocalelor neaccentuate (comparaţi calitatea sunetului *e* în silabele neaccentuate din cuvintele: село — *acele*).

Manifestând o grijă deosebită pentru pronunţarea corectă de către elevi a fonemelor limbii ruse, profesorul va obţine rezultate din ce în ce mai bune şi în predarea lexicului şi a gramaticii, în însuşirea justă de către elevi a cuvintelor şi a formelor limbii ruse.

BDD-A10180 © 1953 Editura Academiei
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.75 (2026-11-06 13:22:51 UTC)